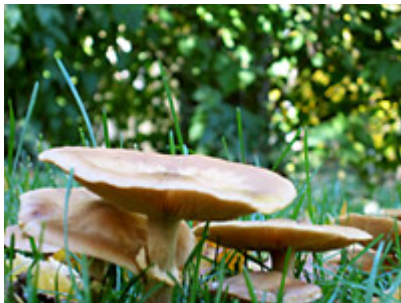

Perinteinen ensimmäinen Voyager-kirjastojen kaukopalvelukokous Kuopiossa 16.9.2003

[06/03](#)

Valtakunnallinen kaukopalvelukokous pidettiin toukokuussa Vaasassa, ja moni varmaan epäili uuden kokouksen tarpeellisuutta näin lyhyen väliajan jälkeen. Osittain varmaan tästä syystä Kuopion kokoukseen osallistui vain 35 kirjastolaista (eli noin sata vähemmän kuin keväällä). Epäilyt olivat kuitenkin turhia, sillä nyt oli tilaisuus käsitellä monia sellaisia asioita, joita ei isommissa tilaisuuksissa ehditä tai uskalleta ottaa esille.

Varastokirjastoon ja sen henkilökuntaan tutustuminen olivat jo sinänsä matkan arvoisia. Varastokirjastohan on nykyään Suomen tärkein kaukopalvelukeskus. Rakennus on kyllä vähän ankea teollisuushalli, mutta henkilökunta tuntuu viihtyvän siellä. Ja varsinaiset työtilat esim. kaukopalvelussa ovat kohtuullisen hyvät. Henkilökunta on aktiivista kuten tämänkin kokouksen järjestäminen osoittaa. Uusimpana

palvelumuotona on nyt mahdollisuus ladata artikkeli PDF-muodossa suoraan Varastokirjaston palvelimelta internetin välityksellä. Palvelu sopii erityisesti kirjastoille, joiden sähköpostin kapasiteetti ei riitä isojen liitetiedostojen käsittelyyn.

Varastokirjaston palveluiden lisäksi kokouksessa kuultiin lyhyitä alustuksia mm. yhteislainauksesta (Universal Borrowing), AMK-kirjastojen kaukopalvelusta sekä Nelli-portaalista. Samoin puhuttiin paljon mm. maksuista sekä saksalaisesta Subito-tilausjärjestelmästä ja sen vaikutuksista suomalaisen kaukopalveluun.

Yhteislainaus

Yhteislainauksen laajemman käyttöönoton tiellä on edelleen kysymys maksuista. Onko palvelu maksullista? Paljonko siitä pitäisi periä? Kenen hinnaston mukaan? Palvelusta on sinänsä jo hyviä kokemuksia ainakin Oulun yliopiston kirjastolla, jossa asiakkaat voivat itse tilata lainoja suoraan Varastokirjastosta. Viimeisen puolen vuoden aikana tilauksia on ollut noin 180. Yhteislainaus teettää kyllä töitä henkilökunnallakin. Kotikirjasto on esim. vastuussa näistä lainoista samalla tavalla kuin perinteisistä kaukolainoistakin. Ja varsinainen lainaaminen tapahtuu teknisesti vasta kotikirjastossa. Lainat näkyvät asiakkaan tiedoissa Web-Voyageissa.

Subiton vaikutus kaukopalveluun

Saksalaisten (osittain myös itävaltalaisien ja sveitsiläisten) kirjastojen Subito-tilausjärjestelmällä on ollut dramaattisia vaikutuksia Suomen ja muiden pohjoismaiden kaukopalveluun. Palvelun nopeus ja halpa hinta ovat johtaneet siihen, että monet kirjastot tilaavat jäljenteet suoraan Subitosta vaikka lehti löytyisikin kotimaasta. Varastokirjastosta toki tilataan ensin, mutta usein seuraava vaihtoehto on sitten Saksassa.

E-lehtien ja Varastokirjaston karttuvien kokoelmien lisäksi Subito on siis osasyynä tilausmäärien vähenemiseen yliopistokirjastojen kaukopalveluissa. Saa nähdä miten kauan tilanne jatkuu tällaisena, sillä Subito-järjestelmä on jo joutunut kustantajien hampaisiin. Aivan niin kuin British Libraryn palvelut aikaisemmin. British Library on jo kesytetty, ja se näkyy jatkuvasti kohonneina hintoina, joita tekijänoikeusmaksut ovat vielä nostaneet. Subitostakin ilmoitettiin äskettäin, että palvelu lopetetaan toistaiseksi mm. yrityksiltä ja yksittäisiltä tutkijoilta saksankielisen alueen ulkopuolella. Kirjastoille palvelu jatkuu kuitenkin edelleen.

Kuopiossa sovittiin alustavasti, että Voyager-kirjastojen kaukopalvelukokouksia pidettäisiin myös tulevina vuosina, ja Varastokirjasto lupautui järjestämään ne jatkossakin. Kokouspaikka saattaa kuitenkin vaihdella Kuopion alueella. Ja hyvä niin. Itse en ehtinyt nähdä varsinaista kaupunkia ollenkaan kun Varastokirjasto sijaitsee niin kaukana keskustasta.

Raimo Pekkanen
Kirjastoamanuenssi
Viikin tiedekirjasto
raimo.pekkanen@helsinki.fi